

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
 2022
 SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

1. uzdevums (3 punkti).

Pieraksti notikuma aprakstam atbilstošās svētku vai atceres dienas burtu! (Viena izvēle lieka.)

Notikuma apraksts	Burts	Svētku vai atceres diena
Darbu sāka pirmais Latvijas pilsoņu ievēlētais parlaments, kas divu gadu laikā izstrādāja Latvijas pamatlikumu.		A Varoņu atceres diena (22. jūnijs)
Padomju okupācijas varas iestādes veica Latvijas iedzīvotāju masu deportāciju.		B Satversmes sapulces sasaukšanas diena (1. maijs)
Uzvara pār R. fon der Golca vadīto karaspēku kaujās pie Cēsīm		C Neatkarības deklarācijas pieņemšana (4. maijs)
		D Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena (25. marts)

Aizpilda skolotājs:

1. _____

2. _____

3. _____

Kopā par 1. uzd.: _____

2. uzdevums (4 punkti).

Ieraksti tabulā gadam atbilstošā Latvijas vēstures notikuma burtu! (Viena izvēle lieka.)

Gads	Burts	Notikums
1201		A Pirmie vispārējie latviešu dziesmu svētki
1873		B Rīgas dibināšana
1935		C Eiro ieviešana Latvijā
2014		D Brīvības pieminekļa atklāšana
		E Livonijas sabrukums

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Kopā par 2. uzd.: _____

3. uzdevums (4 punkti).

Izvēlies un apvelc jēdziena skaidrojuma atbilstošā jēdziena burtu! Katram Latvijas vēstures notikumam ieraksti atbilstošu Eiropas un pasaules vēstures notikuma/procesa burtu! (Viena izvēle lieka.)

Latvijas vēstures notikums	Burts	Eiropas un pasaules notikums/process
Egila Skallagrimsona sirojumi Kursā		A Pirmais pasaules karš
Luterāņu draudžu izveidošanās Livonijā		B Vikingu laikmets
Bēgļu kustība no Kurzemes uz Iekškrīeviju		C Reformācija Vācijā
Akcija „Baltijas ceļš”		D Ziemeļatlantijas Līguma organizācijas (NATO) nodibināšana
		E Mihaila Gorbačova reformas Padomju Savienībā

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Kopā par 3. uzd.: _____

4. uzdevums (5 punkti).**Uzmanīgi izlasi tekstu!**

1944. gada vasarā, kad vācu karaspēks atkāpās, Latvijas teritorijā ienāca PSRS Sarkanā armija. Līdz 1945. gada maijam vācu karaspēks, kura sastāvā ietilpa arī latviešu **1**, turpināja cīņās vienā no Latvijas novadiem – **2**. Tūkstošiem bēgļu, baidoties no padomju represijām, centās nokļūt ārpus Latvijas. No Kurzemes piekrastes viņi ar zvejnieku laivām centās nokļūt **3** valstī. Pēc Otrā pasaules kara beigām sākās daudzu latviešu dzīve **4** – piespiedu prombūtnē ārpus savas dzimtenes. Par **4** beigām var uzskatīt 1991. gadu, kad Latvija atguva **5**.

Ko apzīmē cipari 1, 2, 3, 4, 5? Izvēlies un uzraksti pareizo atbildi no piedāvātajiem variantiem!

leģions, mazpulki, Kurzeme, Zviedrija, Latgale, Lielbritānija, Vidzeme, Igaunija, trimda, deportācija, repatriācija, neatkarība, autonomija, kolonijas.

- 1** _____
- 2** _____
- 3** _____
- 4** _____
- 5** _____

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Kopā par
4. uzd.:

5. uzdevums (3 punkti).**Izvēlies un apvelc jēdziena skaidrojuma atbilstošā jēdziena burtu!**

1. Valsts pārvaldes forma, kad augstākā vara pār valsti atrodas viena valdnieka rokās.

- A** republika
- B** monarhija
- C** demokrātija
- D** ūnija

1. _____

2. 16.–17. gs. saimnieciskā politika, kuras mērķis bija panākt naudas uzkrājumu valstī, eksporta pārsvaru pār importu.

- A** kapitālisms
- B** merkantilisms
- C** manufaktūra
- D** naturālā saimniecība

2. _____

3. Vēsturiski radusies cilvēku kopība, kurai ir kopēja teritorija, izcelsme, valoda un kultūra.

- A** jaunlatvieši
- B** cunfte
- C** nācija
- D** jaunstrāvnieki

3. _____

Kopā par
5. uzd.:

6. uzdevums (4 punkti).

No piedāvātajiem cēloņiem un sekām izvēlies notikumiem atbilstošus cēloņus un sekas!

humānisma ideju uzplaukums Eiropā, vācu tirgotāju un garīdznieku vēlme kontrolēt pagānu zemes, Bībeles tulkojums latviešu valodā, „Asiņainā svētdiena” Pēterburgā, Livonijas izveidošanās, vācu armijas iebrukums Kurzemē un Zemgalē, baznīcu demonstrācijas, tiek likti pamati Latvijas armijai, tiek izveidota Pārdaugavas hercogiste

Cēloņi	Notikums	Sekas
•	Krusta kari Baltijā	•
•	1905. gada revolūcija Latvijā	•

 Kopā par 6. uzd.:

7. uzdevums (4 punkti).

Izpēti karti un izpildi uzdevumus!

7.1. Izdomā un uzraksti kartei atbilstošu nosaukumu!

7.1. _____

7.2. Pamato sava kartes nosaukuma izvēli ar diviem argumentiem!

7.2. _____

7.3. Uzraksti, ko nozīmē kartē ierakstītie gada skaitļi!

7.3. _____

Kopā par 7. uzd.:

8. uzdevums (6 punkti).
Izpēti plakātus un izpildi prasīto!

A

B

8.1. Uz kādu laika posmu attiecas plakāti? Apvelc atbilstošo burtu!

A 1918–1940

B 1920–1934

C 1934–1940

8.1. _____

8.2. Kāds politiskais režīms šajā periodā bija Latvijā?

8.2. _____

8.3. Kādas šī režīma pazīmes attēlotas plakātos?

- _____
- _____

8.3. _____

8.4. Aizpildi tabulu! Izskaidro simbola nozīmi plakātā!

Plakāta burts	Simbols	Kāpēc šis simbols izmantots plakātā?
A	labības kūlis	
B	tautu meita	

8.4. _____

Kopā par 8. uzd.: _____

Kopā par 1. daļu: _____

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
 2022
 SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Rūpīgi izlasi informācijas avotus un izpildi uzdevumus!

Avots A

[Barikāžu dalībnieks] Juris Miņins 1991. gada situāciju vērtēja šādi:

1991. gada janvārī grūstošās PSRS vadība centās visiem spēkiem saglabāt kontroli pār valsts teritoriju. Cerības tika liktas uz pārbaudītām metodēm: [...] iebaidīšana, sašķelšana, provokācijas, kā bagātīgu piedevu lietojot veco tautu draudzības lozungu.

[...] Latvijā tikai puse no iedzīvotāju skaita piederēja pamatnācijai. Ja [PSRS valdībai] izdotos izraisīt starpnacionālo konfliktu, būtu iemesls ieviest militāro pārvaldi un arī starptautiskās sabiedrības acīs notiekošo pasniegt kā likumīgu kārtības ievērošanu.

Barikādes. Latvijas mīlestības grāmata, Rīga, 2001

Avots B

[Tautas apsargātie objekti 1991. gada janvārī]

- LR Augstākā padome (Saeima)
- LR Ministru padome (Ministru kabinets)
- Latvijas Televīzija (Zaķusala)
- Latvijas Radio (radionams)
- Starptautiskā telefonu centrāle (STC) Dzirnau ielā 105
- Starptautiskā telefonu centrāle Dzirnau ielā 16
- Ulbrokas radiostacija
- tilti: Vecmīlgrāvja, Brasas, Gaisa (VEF), Zemitānu, Deglava, Juglas, Salu, Stahanoviešu (Slāvu), Dzelzceļa, Vanšu, Akmens.

2005. gada 14. janvāris, 22:54. Visi uz barikādēm! Apollo.lv

Avots C

Barikāžu aizstāvju gara spēks, pārliecība un apņēmība, nelokāmā griba ir patiesas apbrīnas vērtas. To, kas notika barikāžu aizstāvju prātos un sirdī, daļēji pauž plakāti un uzraksti, kurus varēja lasīt uz dzelzsbetona blukēm vai ēku sienām: [...] „Sargāsim Latviju no komunistiem!”, „Tev mūžam dzīvot, Latvija”, „Dievs, svētī Latviju un mūsu valdību!”, „Gribu dzīvot brīvā Latvijā!”, „Labāk manu galvu ņēma nekā manu tēvu zemi”, „Berlīnes mūris nošķīra, Rīgas mūris vieno!”, „Gorbačov! Ne nievāt pasauli, bet saprast!”, „Sērojam līdz ar tevi, Lietuva!”, [...] „Būsim modri!”, [...] „1940. gads vairs neatkārtosies!”.

Nevardarbīgā pretošanās: Latvijas neatkarības atgūšanas ceļš 1945–1991, Rīga, 2008

Avots D

<https://www.uzdevumi.lv>

Avots E

<https://www.uzdevumi.lv>

Avots F

No barikāžu aizstāvja Herberta Dauguļa atmiņām:

[..] Kopumā, manuprāt, Doma laukumā un pie Augstākās Padomes krievu tautības cilvēku nebija daudz, bet viņi bija. Arī starp šoferiem, Augstākās Padomes apsardzē un citur. Kāpēc man tas šķiet svarīgi? Tāpēc, ka arī starp cittautiešiem bija izlēmīgi cilvēki, kuri, dzīvodami citā informācijas telpā nekā latvieši, spēja izdarīt patstāvīgu izvēli un būt kopā ar mums, atjaunojot Latvijas valsti.

Barikādes. Latvijas mīlestības grāmata, Rīga, 2001

Avots G

Uz barikādēm stājās gan vīrieši, gan sievietes, gan latvieši, gan krievi. Viņu vidū kāds krievu puisis no Jēkabpils, kurš neprata latviešu valodu, tolaik stāstīja: „Visu laiku man bija nepatika pret Tautas fronti, arī valdību. Pat piedalījos interfrontes mītiņos Rīgā. Bet tagad viss ir mainījies. Tautas frontē neesmu, bet esmu gatavs atrasties šeit kopā ar visiem, lai sargātu Latviju. [..] Sāku šaubīties par dažu komunistu līderu runām jau pasen. [..] Visvairāk mani pārliecināja latviešu miers visgrūtākajos apstākļos. Tā var rīkoties tikai par sevi un savu taisnību pārliecināta tauta.”

Nevardarbīgā pretošanās: Latvijas neatkarības atgūšanas ceļš 1945–1991, Rīga, 2008

Avots H

Pārejas periodā rietumu valstis un starptautiskās organizācijas nebija gatavas atzīt LR faktisko neatkarību. [..] Tādēļ Baltijas valstīm tika ieteikts savus neatkarības jautājumus risināt sarunu ceļā ar M. Gorbačovu. Tas radīja zināmu vilšanos Latvijas politiķos un sabiedrībā, tomēr būtiski neietekmēja starptautiskā atbalsta meklējumus un cerības. Tas, ko Rietumi un pirmām kārtām ASV palīdzēja un lielā mērā arī panāca, bija Padomju Savienības atturēšana no militāra spēka lietošanas pret LR neatkarības aizstāvjiem un jaunās varas institūcijām Latvijā. Tas šajā situācijā, iespējams, bija vienīgais, ko rietumvalstis varēja darīt, taču arī tas bija ārkārtīgi svarīgi. Pārējo panāca tautas pārliecība un gara spēks.

[..] Dānija un Īslande [..] 1990.–1991. gadā bija konsekvētākas un aktīvākas baltiešu neatkarības centienu atbalstītājas. [..] Dānija nodibināja arī virkni politisku fondu, kuru līdzekļi bija pieejami valsts reformu atbalstam Latvijā un pārējās Baltijas valstīs. [..] Īslande arī piedāvāja savu starpniecību Baltijas valstu sarunās ar PSRS par neatkarības atgūšanu.

Nevardarbīgā pretošanās: Latvijas neatkarības atgūšanas ceļš 1945–1991, Rīga, 2008

Izpildi prasīto!

Aizpilda skolotājs:

1. Uzraksti, par kuru Latvijas vēstures notikumu vēsta informācijas avoti? (1 punkts)

1. _____

2. Izmantojot avotu B, sagrupē apsargājamus objektus pēc to funkcijām un pieraksti, kāpēc cilvēkus aicināja aizstāvēt tieši šīs objektu grupas! (6 punkti)

Objektu grupas	Pamatojums, kāpēc jāaizstāv

Kopā par
2. uzd.:

3. Izmantojot avotu A, uzraksti PSRS varas iestāžu pielietotās darbības metodes pret Baltijas valstu neatkarības atgūšanas centieniem! (3 punkti)

- _____
- _____
- _____

Kopā par
3. uzd.:

4. Izmantojot avotu G un savas zināšanas, izpildi prasīto! (4 punkti)**4.1. Izskaidro jēdzienu: (1 punkts)**

Tautas fronte _____

4.1. _____

4.2. Uzraksti, ko darīja Latvijas iedzīvotāji, lai panāktu Latvijas neatkarības atjaunošanu! (3 punkti)

- _____
- _____
- _____

4.2. _____

Kopā par
4. uzd.:

5. Izmantojot avotus F un G, uzraksti, kāpēc barikādēs iesaistījās dažādu tautību Latvijas iedzīvotāji! (2 punkti)

- _____
- _____

Kopā par
5. uzd.:

6. Izmantojot avotu H un savas zināšanas, izpildi prasīto! (4 punkti)**6.1. Uzraksti, kāda bija dažādu ārvalstu attieksme pret Latvijas neatkarības atjaunošanu? (2 punkti)**

6.1. _____

6.2. Izskaidro, kāpēc ārvalstīm bija atšķirīga attieksme pret Latvijas neatkarības atjaunošanu? (2 punkti)

6.2. _____

Kopā par
6. uzd.: _____**7. Izpēti attēlus! Salīdzini informāciju, ko sniedz dažādi vēstures avoti! Atrod, kuros informācijas avotos aprakstīts attēlos redzamais! Uzraksti, kas! (4 punkti)**

Attēls	Rakstītā avota burts	Uzraksti, kāda informācija apstiprinās
D		
E		

Kopā par
7. uzd.: _____

8. Uzraksti, kādu vēstures faktu/notikumu iedvesmoti varēja tapt C avotā minētie plakātu uzraksti! Paskaidro, kāpēc šie fakti izmantoti barikāžu aizstāvju plakātos! (8 punkti)

Plakāta uzraksts	Vēstures fakts/ notikums	Skaidrojums
1940. gads vairs neatkārtosies!		
Labāk manu galvu ņēma nekā manu tēvu zemi!		
Berlīnes mūris nošķīra, Rīgas mūris vieno!		
Sērojam līdz ar tevi, Lietuva!		

Kopā par
8. uzd.:

9. Uzraksti apgalvojumu, kurā noformulē barikāžu nozīmi Latvijas vēsturē! Uzraksti trīs argumentus, kas apstiprina tavu apgalvojumu! (4 punkti)

Apgalvojums _____

Argumenti

- _____
- _____
- _____

Kopā par
9. uzd.:

**Kopā par
2. daļu:**

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
2022
SKOLĒNA DARBA LAPA
3. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Izvēlies vienu no piedāvātajiem tematiem! Atzīmē ar X savu izvēli un izpildi prasīto!

(16 punkti)

- Analizē Pirmā pasaules kara ietekmi Latvijas vēsturē!
- Analizē K. Ulmaņa režīma izpausmes!
- Analizē Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas procesu!

1. Uzraksti vienu no izvēlētajā procesa cēloņiem! (1 punkts)

1. _____

2. Uzraksti vienu no izvēlētajā procesa sekām! (1 punkts)

2. _____

3. Uzraksti divus ar izvēlēto procesu saistītus faktus! (2 punkti)

3. _____

4. Uzraksti vienu ar tematu saistītu vēstures jēdzienu un paskaidro to! (2 punkti)

4. _____

5. Uzraksti vienu ar tematu saistītu vēsturisko personību un paskaidro tās lomu izvēlētajā procesā! (2 punkti)

5. _____

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
 2022
 DARBA VĒRTĒTĀJA LAPA

1. daļa

Uzd. nr.	Kritēriji	Punktu kopskaits
1.	Zina valsts svētku un atceres dienu vēsturisko kontekstu. 1 punkts par katru pareizu atbildi.	3
2.	Zina Latvijas vēstures notikumu hronoloģisko secību. 1 punkts par katru pareizu atbildi.	4
3.	Zina Latvijas vēstures notikumu savstarpējo saistību ar Eiropas un pasaules vēstures notikumiem/procesiem 1 punkts par katru pareizu atbildi.	4
4.	Zina un pareizi ievieto vēstures periodam atbilstošos terminus un jēdzienus. 1 punkts par katru pareizu atbildi.	5
5.	Zina vēstures jēdzienus. 1 punkts par katru pareizu atbildi.	3
6.	Atrod piedāvāto notikumu cēloņus un sekas. 1 punkts par katru atbilstoši atlasītu cēloni – kopā 2 punkti. 1 punkts par katru no atbilstoši atlasītām sekām – kopā 2 punkti.	4
7.	Analizē kartes informāciju. 7.1. 1 punkts par pareizu atbildi. 7.2. 1 punkts par katru pareizu argumentu – kopā 2 punkti. 7.3. 1 punkts par paskaidrojumu.	4
8.	Analizē plakātu informāciju. 8.1. 1 punkts par pareizi noteiktu laika posmu. 8.2. 1 punkts par pareizi noteiktu politisko režīmu. 8.3. 1 punkts par katru pareizi uzrakstītu režīma pazīmi – kopā 2 punkti. 8.4. 1 punkts par katru simbola izmantošanas vēsturiskā konteksta skaidrojumu – kopā 2 punkti.	6
Kopā		33

2. daļa

Uzd. nr.	Kritēriji	Punktu kopskaits
1.	Definē, par kādu vēstures notikumu ir informācijas avoti. 1 punkts par pareizi izvēlētu atbildi.	1
2.	Prot atrast un sagrupēt informāciju, pamato izvēli. 1 punkts par katru objektu grupu – kopā 3 punkti. 1 punkts par katru atbilstošu pamatojumu – kopā 3 punkti.	6

3.	Atrod informāciju vēstures avotā.	3
	1 punkts par katru uzrakstīto padomju varas izmantoto metodi.	
4.	Prot analizēt vēstures avotus, skaidro vēstures jēdzienu.	4
	4.1. 1 punkts par atbilstošu jēdziena skaidrojumu. 4.2. 1 punkts par uzrakstītu atbilstošu darbību – kopā 3 punkti.	
5.	Atrod un interpretē vēstures avotu informāciju.	2
	1 punkts par katru atbilstošu skaidrojumu.	
6.	Ir zināšanas par procesu vēsturisko kontekstu un prasme atrast un interpretēt vēstures avotu informāciju.	4
	6.1. 1 punkts par katru atbilstošu atbildi – kopā 2 punkti. 6.2. 1 punkts par katru atbilstošu skaidrojumu – kopā 2 punkti.	
7.	Prot analizēt un salīdzināt dažādu veidu informācijas avotus.	4
	1 punkts par katru atbilstošu rakstītā avota burtu – kopā 2 punkti. 1 punkts par katru atbilstoši uzrakstītu informāciju – kopā 2 punkti.	
8.	Ir zināšanas par procesu vēsturisko kontekstu un prasme atrast un interpretēt vēstures avotu informāciju.	8
	1 punkts par katru precīzi un atbilstoši uzrakstītu vēstures faktu/notikumu – kopā 4 punkti. 1 punkts par katru skaidrojumu – kopā 4 punkti. Plakātu uzrakstiem atbilst dažādi vēstures fakti/notikumi. Skaidrojumam jābūt loģiski saistītam ar izvēlēto vēstures faktu/notikumu.	
9.	Prot izvērtēt vēstures procesa nozīmi.	4
	1 punkts par izvērstu apgalvojumu. 1 punkts par katru pamatotu argumentu – kopā 3 punkti.	
Kopā		36

3. daļa

1. 1 punkts par atbilstošu procesa cēloni.
 2. 1 punkts par atbilstošām procesa sekām.
 3. 1 punkts par katru tēmai atbilstošu faktu, kopā – 2 punkti.
 4. 1 punkts par ar tēmu saistītu vēstures jēdzienu, 1 punkts par šī jēdziena skaidrojumu. Ja jēdziens neatbilst tēmai, par jēdzienu un skaidrojumu – 0 punktu. Kopā – 2 punkti.
 5. 1 punkts par atbilstoši tematam izvēlētu vēsturisko personību, 1 punkts par personības nozīmes konkrētajā vēstures procesā skaidrojumu, kopā – 2 punkti.
6. Argumentētu pārspriedumu vērtē pēc tabulas – kopā 8 punkti.

Punkti	1 Saturs un valoda	2 Vēstures jēdzieni	3 Fakti	4 Cēloņsakarības
2	Saturs atbilst tēmai. Teksts ir loģisks, strukturēts (ir ievads, pamatdaļa un nobeigums). Ievēroti pareizrakstības likumi. Ir dažas nebūtiskas stila vai gramatiskās kļūdas.	Lietoti vēstures notikumam/procesam būtiski un atbilstoši vēstures jēdzieni.	Minēti tematam būtiski un precīzi vēstures notikumi/personības.	Analizēta notikuma ietekme Latvijas vēsturē, secinājumi pamatoti ar faktiem.
1	Teksts ir nedaudz haotisks vai bez ievada un nobeiguma. Ir pareizrakstības kļūdas, taču jēga ir uztverama.	Lietoti daži notikumam/procesam atbilstoši, nebūtiski jēdzieni, ir kļūdas vai neprecizitātes jēdzienu lietošanā.	Minēti daži vēstures notikumi/personības. To lietošanā ir neprecizitātes.	Ir daļēja izpratne par notikuma ietekmi, secinājumi ir emocionāli.
0	Teikumu uzbūve un pareizrakstības kļūdas traucē uztvert saturu. Apraksts neatbilst tematam.	Nav izpratnes par vēstures jēdzienu lietošanu (jēdzieni nav lietoti vispār vai lietoti neatbilstoši tematam).	Nav minēti vēstures notikumi/personības, vai tie neatbilst tematam. Nav izpratnes par vēstures notikumu hronoloģiju.	Nav norādīta notikuma nozīme, nav izpratnes par cēloņsakarībām, secinājumu nav.

Kopā par 3. daļu – 16 punkti.